

ΑΡΝΕ ΝΤΑΛ - ΕΝ ΜΠΟΡΩ ΑΠΛΩΣ ΝΑ ΚΑΘΟΜΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΠΑΡΑΤΗΡΩ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΑ ΥΠΟΧΩΡΕΙ

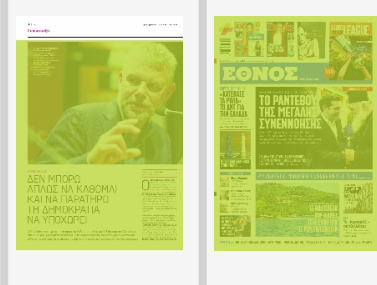
Πηγή: ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ Σελ.: 58-59

Ημερομηνία έκδοσης: 07-10-2018

Επιφάνεια: 2132.92 cm² Αρθρογράφος:

Κυκλοφορία: 20000

Θέματα: ΒΙΒΛΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ο Αρνε Νταλ θα παραβρεθεί σε δύο εκδηλώσεις: Την Πέμπτη 1 Νοεμβρίου στο βιβλιοπωλείο ΙΑΝΟΣ, σε μια συζήτηση με τον **συγγραφέα** Πέτρο Μάρκαρη, και την Παρασκευή 2 Νοεμβρίου στο βιβλιοπωλείο Ευριπίδης, σε μια συζήτηση με τον **συγγραφέα** Γρηγόρη Αζαριάδη.

ΑΡΝΕ ΝΤΑΛ

ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΑΠΛΩΣ ΝΑ ΚΑΘΟΜΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΠΑΡΑΤΗΡΩ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΝΑ ΥΠΟΧΩΡΕΙ

Ο Σουηδός **συγγραφέας**, με αφορμή την έκδοση του νέου του **βιβλίου** και την έλευσή του στη χώρα μας, μιλά για τη σχέση του με τη δημοσιογραφία, την αστυνομική λογοτεχνία αλλά και το πώς βλέπει το μέλλον της ΕΕ και την άνοδο της ξеноφοβίας και του ρατσισμού.

ΣΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΒΑΪΛΑΚΗ
gvailakis@ethnos.gr

Ο ΣΟΥΗΔΟΣ ΓΙΑΝ ΑΡΝΑΛΤ ή Αρνε Νταλ, όπως είναι το λογοτεχνικό ψευδώνυμο με το οποίο έγινε διάσημος παγκοσμίως, είναι αναμφίβολα ένας από τους σημαντικότερους σύγχρονους συγγραφείς αστυνομικών μυθιστορημάτων. Η συνέντευξη έγινε με αφορμή την προ ημερών έκδοση του **βιβλίου** του «Επτά μείον ένα» αλλά και λόγω της επικείμενης επίσκεψής του στη χώρα μας, προσκεκλημένος από τη διοργάνωση «Αθήνα 2018 - Παγκόσμια Πρωτεύουσα **Βιβλίου**».

Κύριε Νταλ, υπήρξατε δημοσιογράφος αρκετό καιρό πριν γίνετε μυθιστοριογράφος. Πώς η πρώτη σας ενασχόληση σας βοήθησε με τη δεύτερη;
«Πράγματι, ήμουν δημοσιογράφος αλλά και μελετητής της λογοτεχνίας. Και οι δύο αυτές ενασχολήσεις μου αποδείχθηκαν χρήσιμες όταν άρχισα να ανακαλύπτω τη βρωμιά γύρω μου, να ερευνώ και να βρίσκω εντελώς απρόσμενα πράγματα από το παρελθόν. Στην πραγματικότητα

Λιπτό πως η αστυνομική λογοτεχνία δεν ήταν απαραίτητα μόνο αμερικανική ή βρετανική. Αλλά συνέβαλε και η φήμη της εποχής για τις σκανδιναβικές χώρες ως υποδειγματικές και ευημερούσες δημοκρατίες. Οπότε κέντρισε το ενδιαφέρον των αναγνωστών, ενώ βοήθησε πολύ η συνειδητοποίηση ότι αυτές οι «τέλειες» κοινωνίες έκρυβαν τρομερά σκοτεινά μυστικά. Κατά τα άλλα, είχαμε μια καλή παράδοση αστυνομικών μυθιστορημάτων ήδη από τη δεκαετία του '60. Στο πρόσφατο μυθιστόρημά σας «Επτά μείον ένα» (εκδόσεις Μεταίχμιο) ο πρωταγωνιστής ντετέκτιβ Σαμ Μπέρνερ έχει μια πρώην σύζυγο που πήρε τα δύο παιδιά τους εκτός Σουηδίας. Έχει μια τραυματική εμπειρία από τα σχολικά χρόνια που τον καταδιώκει. Και έχει μια εμμονή με τα παλιά ρολόγια. Πώς σας ήρθε η ιδέα για έναν τόσο ιδιαίτερο ντετέκτιβ; «Κατά κάποιον τρόπο προέρχεται μέσα από την εμπειρία που είχα ως παιδί και με το ίδιο κοινωνικό υπόβαθρο. Κάπως έτσι άρχισα να κοιτάζω όλα εκείνα τα μικρά μυστικά που εξακολουθεί να έχει κανείς μέσα του από αυτήν την τραυματική ηλικία. Επιπλέον, μοιραζόμαστε το ίδιο πάθος για παλιά ρολόγια. Ήθελα να δημιουργήσω έναν αρκετά μοναχικό ντετέκτιβ, η ζωή του οποίου έχει τελματώσει, είναι απογοητευμένος και αναγκάζεται να ανοίξει την ψυχή του. Και που ο χρόνος δεν είναι αυτό που νομίζει, δεν είναι εκείνα τα μικρά γρανάκια τα οποία γυρνούν σταθερά μέσα σε ένα μικρό ρολόι. Κάποιες φορές μπορεί να είναι κάτι σαφώς λιγότερο λογικό: Ένα παλιμοδίκο κύμα που σκάει από το παρελθόν!».

Ποια είναι η «συνταγή» για ένα πετυχημένο μυθιστόρημα; Καταστρώνετε την πλοκή σας από την αρχή στη λεπτομέρεια ή έχετε μια γενική ιδέα και ξεκινάτε να γράφετε αυτοσχεδιάζοντας;

«Εάν ανατρέξω σε μουσικούς όρους, για μένα ο φυσικός τρόπος γραφής είναι πρώτα η σύνθεση και μετά η εκτέλεση. Αλλά με αυτήν τη νέα σειρά μυθιστορημάτων που ξεκίνησα με τον ντετέκτιβ Σαμ Μπέρνερ ήθελα να δω κατά πόσο μπορούσα να συνθέτω και να παίζω ταυτόχρονα την παρτιτούρα. Ενίωσα την ανάγκη να εκπληξώ τον εαυτό μου μέσα από τη διαδικασία της γραφής. Αυτοσχεδίασα, λοιπόν, περισσότερο – αν και για ακόμη μία φορά, στο τέλος, όλα έμοιαζαν να λειτουργούν σαν τον μηχανισμό ενός ρολογιού. Υποθέτω ότι ο αρχικός σχεδιασμός μάλλον ενυπάρχει στα συγγραφικά μου γονίδια...».

Αλήθεια, ποια είναι η πιο χρήσιμη συμβουλή που πήρατε ποτέ ως συγγραφέας; «Μη βιάζεσαι να ξεκινήσεις το γράψιμο. Ξεκαθάρισε πρώτα το πλαίσιο της ιστορίας σου. Αν και δεν γνωρίζεις ακριβώς τι πρόκειται να συμβεί στην πλοκή, πρέπει να γνωρίζεις εξαρχώς τι είναι αυτό για το οποίο γράφεις; Περιμένε την ιστορία να σου υποδείξει όσα πρέπει να ακολουθήσουν».

Έχετε καταλήξει έπειτα από τόσα χρόνια συγγραφικής εμπειρίας στο τι είναι η έμπνευση, εκείνη τη στιγμή από την οποία ξεκινούν όλα;

«Σίγουρα υπάρχει κάτι. Αλλά δεν είναι μια θεϊκή φλόγα που έρχεται από ψηλά – ποτέ δεν ήταν! Είναι μια μορφή ανταμοιβής για τη σκέψη, την εμπειρία, το πολύ διάβασμα, η οποία στρέφει αργά την προσοχή στο ουσιώδες. Η έμπνευση είναι εκείνη τη στιγμή που όλα μπαίνουν στη σωστή θέση».

Θα μπορούσατε να μας αποκαλύψετε ποιος είναι ο μεγαλύτερος μύθος για

εσάς τους συγγραφείς;

«Ότι ποτέ δεν δουλεύουμε. Και ότι δουλεύουμε συνεχώς!»

Ως συγγραφέας έχετε κάποιο όφελος σε σχέση με το πώς βλέπετε τα πράγματα στον κόσμο;

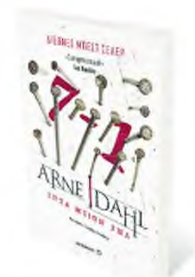
«Νομίζω πως ναι. Αναζητώ συνεχώς τις δομές που θα εξηγήσουν όσα συμβαίνουν στον κόσμο. Επίσης, ψάχνω για ενδείξεις, για ίχνη. Και στον σημερινό κόσμο, σχεδόν πάντα, αυτό σημαίνει ένα πράγμα: Ακολουθήστε την πορεία του χρήματος».

Ήδη από τα πρώτα σας μυθιστορήματα, όπως το περίφημο «Misterioso», δείξατε ότι χρησιμοποιείτε την αστυνομική λογοτεχνία ως ένα μέσο για να αποτυπώσετε κοινωνικά ζητήματα και να τα σχολιάσετε. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο λόγος που αντιμετωπίζουμε ξανά την άνοδο της ξενοφοβίας και των εθνικισμών; «Όταν ξεκίνησα να γράφω, τα κείμενά μου ήταν πιο πολιτικοποιημένα, με σαφή προσανατολισμό προς την έρευνα. Αλλά καθώς ο κόσμος γινόταν όλο και πιο παράλογος, αισθάνθηκα την ανάγκη για ένα δίλημμα. Ετσι προέκυψε το «Επτά μείον ένα», το οποίο δεν εμπειρεύει μεγάλα πολιτικά θέματα, εστιάζει κυρίως σε ψυχολογικά ζητήματα. Απλώς με κούρασε η πραγματικότητα – το να κοιτάζω συνεχώς τις σκοτεινές πτυχές του κόσμου. Αυτό συνέβη γύρω στο 2014. Οι εθνικισμοί είχαν αρχίσει και πάλι να φουντώνουν και τα όνειρά μου για έναν περισσότερο διεθνοποιημένο και ελεύθερο κόσμο τα έβλεπα να διαλύονται. Ήταν καταθλιπτικό. Ομως τώρα τα πράγματα γίνονται ακόμα πιο θλιβερά και τα επόμενα μυθιστορήματα που θα γράψω θα είναι περισσότερο πολιτικά. Δεν μπορώ απλώς να κάθομαι και να παρατηρώ τη δημοκρατία να υποχωρεί».

Έχετε ισχυριστεί: «Θέλω τα δικά μου αστυνομικά μυθιστορήματα να έχουν να πουν κάτι για τις σύγχρονες δημοκρατίες και την κατάστασή τους». Τι έχετε να πείτε για τη δημοκρατία όπως είναι σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Ποιες είναι οι δυσκολίες και οι προκλήσεις της εποχής μας;

«Η ΕΕ δίνει όλο και περισσότερη σημασία στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του ακραίου ανταγωνισμού – κάτι μάλλον αναπόφευκτο όταν έχεις απέναντί σου τις ΗΠΑ και την Κίνα. Παραμερίζοντας, ωστόσο, τα περισσότερα ιδεαλιστικά χαρακτηριστικά της συνεργασίας, χάνει την ψυχή της. Αλλά οι αντιδημοκρατικές τάσεις που αναπτύσσονται στα κράτη-μέλη της πρέπει να σταματήσουν – ακόμα και με κάποιο κόστος. Δεν πρέπει να αφήσουμε τη δημοκρατία να υπονομεύσει τον εαυτό της για ακόμη μία φορά. Υπάρχει, επίσης, το μεγάλο πρόβλημα με τα εξωτερικά σύνορα – εσείς στην Ελλάδα το ζείτε στο περσί σας. Εδώ υπάρχει ένα παράδοξο: Εάν όλοι θέλουν να έρθουν στην Ευρώπη, τό-

Τώρα τα πράγματα γίνονται ακόμα πιο θλιβερά και τα επόμενα μυθιστορήματα που θα γράψω θα είναι περισσότερο πολιτικά.

1 Είναι μια μορφή ανταμοιβής για τη σκέψη, την εμπειρία, το πολύ διάβασμα, η οποία στρέφει αργά την προσοχή στο ουσιώδες. Η έμπνευση είναι εκείνη τη στιγμή που όλα μπαίνουν στη σωστή θέση.

2 Οι αντιδημοκρατικές τάσεις που αναπτύσσονται στα κράτη-μέλη της πρέπει να σταματήσουν – ακόμα και με κάποιο κόστος. Δεν πρέπει να αφήσουμε τη δημοκρατία να υπονομεύσει τον εαυτό της για ακόμη μία φορά.

3 Ο συγκεκριμένος καπιταλισμός τον οποίο υπερασπίζεται η ΕΕ έδειξε (και στο ελληνικό ζήτημα) το αληθινό του πρόσωπο: αυτό της απόλυτης απληστίας. Αλλά με την απότομη άνοδο των αντιδημοκρατικών κινημάτων στην Ευρώπη εξακολουθώ να θεωρώ την ΕΕ μια θετική δύναμη.

τε εκείνη θα πάψει να υφίσταται όπως την ξέρουμε. Εάν, πάλι, τους αποτρέψουμε όλους, τότε ήδη η Ευρώπη έχει πάψει να είναι αυτό που υπήρξε. Πώς, λοιπόν, μπορείς να συνδυάσεις την αυτοσυντήρηση με τον ανθρωπισμό;».

Πώς βλέπετε τα πράγματα στις μέρες μας; Υπάρχει ακόμα προοπτική για την ΕΕ ή θα διαλυθεί;

«Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης έχασα εν μέρει την πίστη που στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και αυτό γιατί ο συγκεκριμένος καπιταλισμός, τον οποίο υπερασπίζεται η ΕΕ, έδειξε (και στο ελληνικό ζήτημα) το αληθινό του πρόσωπο: αυτό της απόλυτης απληστίας. Αλλά με την απότομη άνοδο των αντιδημοκρατικών κινημάτων στην Ευρώπη εξακολουθώ να θεωρώ την ΕΕ μια θετική δύναμη. Πιστεύω σοβαρά ότι χωρίς την ΕΕ θα πηγαίναμε έναν αιώνα πίσω, επιτρέποντας σε κάθε παράξενη μορφή εθνικισμού και λαϊκισμού να βρει τον χώρο της».

Ενας λογοτέχνης εξακολουθεί να ασκεί επίδραση στον κόσμο; Μπορεί η λογοτεχνία να αλλάξει τη ζωή μας;

«Είμαι σίγουρος για αυτήν την επίδραση. Αλλά δεν μιλάμε για μια γρήγορη επανάσταση, χρειάζεται χρόνος. Το να διαβάσεις λογοτεχνία -δηλαδή το να εξοικειωθείς με διαφορετικές οπτικές γωνίες, να προσδιορίσεις απέναντι στο διαφορετικό, να αντιλαμβάνεσαι την πολυπλοκότητα της ζωής και της κοινωνίας, αλλά και το να αντιμετωπίζεις σενάρια για τον κόσμο που ακόμα δεν έχουν πραγματοποιηθεί – είναι και παραμένει το πιο αποτελεσματικό εμβόλιο ενάντια στη βία και την απανθρωπιά. Αυτή είναι μια αργή, αλλά ζωτικής σημασίας αντίσταση – ιδίως όταν ο κόσμος οδεύει προς την τρέλα». ●

τα, το να ενεργείς ως δημοσιογράφος –στην καλή εκδοχή αυτού του επαγγέλματος– είναι σαν να κάνεις τη δουλειά ενός ντετέκτιβ!».

Τι σας έκανε να επιλέξετε να γράφετε αστυνομική λογοτεχνία, να στραφείτε σε αυτόν τον βίαιο και υποχθόνιο κόσμο της μυθοπλασίας;

«Από τότε που με θυμάμαι διέβητα ένα ισχυρό ενδιαφέρον στο να λύνω μυστήρια, να αναλύω τον κόσμο και να προσπαθώ να τον κατανοήσω. Οσπου κάποια στιγμή στη ζωή μου αισθάνθηκα την ανάγκη να αρχίσω να γράφω για πιο κοινωνικά και πολιτικά θέματα. Και ήταν τότε που στράφηκα στην αστυνομική λογοτεχνία. Η αγωνία, ο ενθουσιασμός, η λογική ερμηνεία εκείνου που φαντάζει παράλογο είναι κάτι το διεγερτικό, κάτι το πολύ δυνατό – τόσο για τη σκέψη όσο και για το συναίσθημα».

Ανάμεσα στο 2000 με 2009 τα βιβλία του Στιγκ Λάρσον βοήθησαν τη σκανδιναβική αστυνομική λογοτεχνία να γίνει ένα παγκόσμιο φαινόμενο. Και, φυσικά, η συνεισφορά σας σε αυτό είναι προφανής. Τι είναι αυτό που της προσέδωσε τόσο επιτυχία;

«Νομίζω ότι πρώτιστα συνέβη κάτι άλλο: Στη δεκαετία του '90 έγινε ξαφνικά αντι-